

MENSENRECHTEN ONDER DE MAT GEVEEGD

Valse vrienden van de vrijheid

16/11/2012 | Dejan Anastasijevic

Terwijl vrijheid een containerbegrip is geworden waar iedereen zich te pas en te onpas van bedient, wordt ook vlak voor onze neus de mensenrechtenthematiek onder de mat geveegd, vindt Dejan Anastasijevic. Kijk maar hoe de Europese leiders de andere kant opkijken als in Griekenland en elders extreemrechtse groeperingen herrie schoppen.

2 FOTO'S

Dejan Anastasijevic is een Servische schrijver en freelancejournalist voor 'Time Magazine' en 'The Guardian'.

Nooit werd er meer over fundamentele vrijheden gepraat dan nu. De media, reclameborden en posters blijven ons maar bestoken met berichten over vrijheid van meningsuiting, vrijheid van verkeer en vrijheid om onze eigenheid in de verf te zetten door 'onszelf te zijn'.

Een bezoeker uit een andere tijd of beschaving zou wellicht geïntrigeerd reageren op dit constante pushen van de vrijheid, alsof de mensen er tegenwoordig dagelijks aan herinnerd moeten worden dat ze vrij zijn, omdat ze dat anders misschien zouden vergeten.

Teergevoelige zieltjes

Jammer genoeg hebben de hierboven vermelde berichten weinig met vrijheid te maken, toch niet in de gewone betekenis van het woord. Het zijn reclamecampagnes: *freedom of speech* wordt als slogan gebruikt door providers en fabrikanten van gsm's, vrijheid van verkeer werd gekaapt door autodealers, en de vrijheid 'gewoon jezelf te zijn' is een poging van de textielindustrie om mensen ervan te overtuigen dat ze boven de massa uitstijgen als ze haar massaal geproduceerde kleren kopen, die vaak in derdewereldlanden werden gemaakt, door kinderhanden.

Onlangs nog zag ik op de zijkanten van een gehuurde vrachtauto een geschilderde slagzin, die 'Vrijheid te huur' aanpreeft.

Nog problematischer is het feit dat het onrechtmatige gebruik van de woordenschat en tactieken die de voorbije decennia door mensenrechtenactivisten werden bedacht, niet tot de bedrijfs wereld beperkt blijft. Onlangs is een nog meer verontrustende trend ontstaan: dezelfde taal en methodes worden almaar vaker gebruikt door religieuze en extreemrechtse groeperingen die het recht verdedigen om te haten, of toch om diegenen te verdrukken die ze als hun vijanden beschouwen.

Een voorbeeld hiervan is het onlangs door de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties aanvaarde voorstel om in naam van de godsdienstvrijheid elke kritiek op traditionele religies te verbieden. Er werd geargumenteed dat de openbare uiting van onorthodoxe visies de gevoelens kwetsen van echte gelovigen, zodat hun recht in het gedrang komt om hun rigide waarden te beleven en bijgevolg ook hun 'vrijheid' om anderen te onderdrukken. Verschillende verdedigers van 'gezinswaarden' zien zichzelf als slachtoffers van een zogenaamd agressieve holebi-gemeenschap, van verdedigers van vrouwenrechten en van anderen die, gewoon doordat ze bestaan, hun o-zo-teergevoelige zieltje kwetsen.

Intussen wordt de mensenrechtenthematiek in de echte wereld, die zich niet inlaat met deze commerciële en ideologische gevechten, voortdurend neergehaald en gerelativeerd, ook hier in de EU. De Europese Commissie, die zichzelf bewierookt als grote bewaker van mensenrechten in de wereld, publiceert dagelijks massa's spijtbetuigingen, waarschuwingen en veroordelingen betreffende conflicten en crises die zich in verre gebieden op aarde afspelen. Onlangs drukte zij zelfs haar spijt en bezorgdheid uit over de weersomstandigheden in de Caribische eilanden. Maar ze houdt haar mond over het feit dat in zwart uitgedost gespuis van de Gouden Dageraad-beweging in Griekenland dagelijks immigranten aanvalt, posters met de slagzin 'Alleen voor Grieken' aanplakt op winkelruiten, in winkels en zelfs in ziekenhuizen, en ondernemingen dwingt niet-Griekse bedienden te ontslaan, allemaal met de stilzwijgende steun van de politie.

Van immigranten tot Roma

Griekenland is niet het enige voorbeeld van deze evolutie: overal in Europa zijn extreemrechtse groeperingen in opmars, terwijl diegenen die het voor de zwakken en hulpelozen horen op te nemen, zwijgend of instemmend toekijken. Overal heeft men het op dezelfde mensen gemunt:

de immigranten, de bannelingen, de asielzoekers, de Roma. Niet alleen worden ze telkens opnieuw bestempeld als 'de anderen', er is nog iets wat ze gemeen hebben: zij hebben geen stemrecht, zodat ze bij de doorsneepolitici weinig gewicht in de schaal leggen. Dit in tegenstelling tot de verdedigers van etnische zuiverheid en 'traditionele waarden', die ooit een randverschijnsel waren, maar nu tot een aanzienlijke kiesvijver zijn aangezwollen.

De aanvaarding van de Nobelprijs 2012 door de topambtenaren van de EU, en vervolgens het gekissebis over wie van hen het meest geschikt is om de prijs op de viering in Oslo te ontvangen, is kenmerkend voor de zelfgenoegzaamheid die in Brussel meer dan ooit tevoren hoogtij viert. Hetzelfde geldt voor de Sacharovprijs van het Europees Parlement, die werd toegekend aan twee Iraanse dissidenten. Op hetzelfde moment moet een Griekse journalist aankijken tegen een gevangenisstraf omdat hij een lijst publiceerde met de namen van regeringsambtenaren die belastingen ontduiken.

Als journalist moet ik trouwens toegeven dat de media vaak een niet zo fraaie rol hebben gespeeld bij de totstandkoming van de huidige situatie. Een krimpende markt, verminderde inkomsten en angst om machtige sponsors weg te jagen mogen geen excuus vormen om tegen de macht aan te schurken, in te spelen op de primitieve instincten van het publiek, en inhoudelijke nieuwsberichten te vervangen door amusement.

Paradoxaal genoeg moeten we uitgerekend van een stripfiguur vernemen waarover journalistiek eigenlijk dient te gaan: Clark Kent, het alter ego van Superman, neemt ontslag uit zijn laatste functie bij de *Daily Planet* en geeft de brui aan de journalistiek, gedegouteerd als hij is door het onethische redactionele beleid.

Om de vicieuze cirkel van de hypocriete instellingen, de slaafse media en de gefrustreerde, verontwaardigde publieke opinie te doorbreken moeten we de mensenrechtenagenda afpakken van de valse vrienden van de vrijheid. We moeten er opnieuw zelf voortdurend inspanningen voor leveren en onze aandacht richten op de slachtoffers, meer nog als ze zich niet in een ander werelddeel bevinden, maar vlak voor onze neus. En we moeten hen die geloven dat vrijheid kan worden gekocht, gehuurd of verkocht, eraan herinneren dat ze ook gestolen kan worden.

Wie? Servische schrijver. Freelancejournalist voor onder meer 'Time Magazine' en 'The Guardian'. Moest zijn geboortedorp ontvluchten wegens zijn kritiek op het regime-Milosevic en woont sinds 2009 in Brussel.

Wat? Vrijheid is een begrip dat vaak wordt misbruikt.

Waarom? Dat gebeurt niet alleen door bedrijven in hun reclamecampagnes, maar nu ook door religieuze en extreemrechtse groeperingen, die in naam van de vrijheid het recht opeisen om te haten en te verdrukken.

DEJAN ANASTASIJEVIC:

Overall in Europa zijn extreemrechtse groeperingen in opmars, terwijl diegenen die het voor de zwakken horen op te nemen, zwijgend of instemmend toekijken